

Sürdürülebilir Kentleri Hayata Geçirebilmede Bir Araç Olarak “Yerel Gündem 2030”

Demet CANSARAN

Doç. Dr., Amaasya Üniversitesi

d.cansaran71@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-3502-2173>

Makale Başvuru Tarihi : 25.03.2024

Makale Kabul Tarihi : 17.05.2024

Makale Yayın Tarihi : 31.05.2024

Makale Türü : Araştırma Makalesi

DOI: 10.5281/zenodo.11401943

Özet

**Anahtar
Kelimeler:**

Kent,

Sürdürülebilir
Kent,

Yerel Gündem
2030,

Kelime ilk harfleri
büyük,

Yerel Gündem 2030, kalkınmanın sürdürülebilir olmasının bugünkü ve gelecek kuşaklar için önemini, ekonomik kalkınma gerçekleştirilirken kent ve çevrenin korunmasının zorunluluğunu vurgulayan, Binyıl Bildirgesi'nin tamamlayıcı unsuru olan, ülkelerin ulusal planlamaları için yol gösterici bir haritadır. Bu noktadan hareketle bu çalışmanın ilk bölümünde, Gündem 2030 ile ilgili literatür çalışması yapılarak kavramsal çerçeve belirlenmeye çalışılmıştır. İkinci bölümünde ise, Gündem 2030'u uygulayan başarılı ülke örneklerinin yapmış oldukları çalışmalar içerik çözümlemesi analiz yöntemiyle incelenerek konu somutlaştırılmaya ve diğer ülkelerin bu planı ulusal stratejileri içine almaları noktasında önerilerde bulunulmaya çalışılmıştır. Yapılan içerik çözümlemesinde; 2023 yılı itibarıyla sürdürülebilir kalkınma ilkelerinden büyük çoğunluğunu gerçekleştirmiş olan Finlandiya hedefleri gerçekleştirebilmede ilk sırada yer aldığı, sürdürülebilir kentler için bir takım çalışmalar yapmaya çalışan Afrika ülkelerinin ise ilkeleri gerçekleştirebilme noktasında son sıralarda olduğu sonucuna varılmıştır.

"Local Agenda 2030" as a Tool for Realising Sustainable Cities

Abstract

Keywords:

City,

Sustainable City,

Local Agenda 2030

Local Agenda 2030 is a guiding map for the national planning of countries, which is a complementary element of the Millennium Declaration, emphasizing the importance of sustainable development for current and future generations and the necessity of protecting the city and the environment while achieving economic development. Starting from this point, in the first part of this study, the conceptual framework was tried to be determined by conducting a literature study on Agenda 2030. In the second part, the studies of successful country examples that implemented Agenda 2030 were examined using the content analysis analysis method to concretize the subject and to make suggestions for other countries to include this plan in their national strategies. In the content analysis; It has been concluded that Finland, which has achieved most of the sustainable development principles as of 2023, is in the first place in achieving the goals, while African countries, which are trying to carry out some work for sustainable cities, are in the last place in terms of realizing the principles.

1. GİRİŞ

Günümüzde küreselleşme dediğimiz olguyla birlikte kentlerin sürdürülebilirliğinin zarar gördüğünü görmekteyiz. Hızla devam eden sanayileşme ve teknolojik gelişmeler kent yerleşim alanlarında çevre tahribatına kadar giden pek çok sorunları beraberinde getirmektedir. Kentsel yaşam plansız yerleşim biçimleri, atıklar, hava, su, kirliliği, ormansızlaşma gibi kentsel yaşamın içkin değerini sürdürülemez noktaya getirmektedir. Bu durum özellikle gelecek nesillerin de en az bugünkü yaşamılan dünyada yaşama hakkını elinden almaktadır.

Mevcut kent ve çevre sorunlarını görmezden gelmemek sorunlara çözüm bulabilmenin ilk aşamasıdır. Kent ve çevrenin yok olması gelecek nesillere yapılmış büyük bir haksızlık olacağı inancıyla birtakım çalışmalar başlatılmıştır. Bu çalışmalardan en anlamlısı Rio'da birçok ülkeyi biraraya getiren ilk küresel çevre toplantısı olan Stockholm Konferansı'dır. Bu toplantıda sürdürülebilir kalkınma amacına ulaşabilmek için neler yapılabileceğini içeren belgeler kabul edilmiştir. Bu belgelerden biri de Gündem 21'dir. Gündem 21 kalkınmanın sürdürülebilir olmasının ve ülkelerin ulusal hedeflerini sürdürülebilir kalkınma ilkeleri noktasında planlamalarının gerekliliğini savunan bir plandır (Keating, 1992: 11).

Rio sonrası süreçte BM Binyıl Bildirgesi kabul edilmiş ve "Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin devamı niteliğinde, 27 Eylül 2015 tarihinde, New York'ta, 17 hedef ve 169 alt hedef olarak "Gündem 2030: BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH)" kabul edilmiştir. Yerel Gündem 2030 ile sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu sürdürülebilir kent ve çevreyi oluşturabilmek için 2030'da tamamlanması planlanan bir çerçeve yol haritasıdır. Bu yol haritasının en büyük amacı; insanlığın barış ve huzur içerisinde yaşaması, çevrenin tüm unsurlarıyla korunması, tüm yerleşim alanlarında sürdürülebilirliğin sağlanmasıdır (www.dısisleri.gov.tr).

Belirtilen noktalardan hareketle ve konu ile ilgili Türkçe literatürünün yok denilebilecek kadar az olmasının da etkisiyle yapılması zorunluluğu hissedilen bu çalışmada; Gündem 2030'un içeriği, önemi noktasında ilgili literatürden de yararlanılarak kavramsal çerçeve ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca Gündem 2030'u uygulamaya başlamış başarılı ülke örnekleri verilerek konu somutlaştırılmaya, ulusal stratejilerini belirlememiş ülkeler içinde öneriler de bulunmaya çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada; ilgili literatürden yararlanılarak kavramsal çerçeve ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca Gündem 2030'u uygulayan ülke örnekleri hedefleri gerçekleştirme noktasındaki varolan durumları içerik çözümlemesi araştırma yöntemi ile analiz edilerek çıkarımlarda bulunulmuş ve diğer ülkeler için de öneriler sunulmuştur.

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Gündem 2030, refah, barış ve özgürlüğü teşvik etmeyi amaçlayan küresel ilerleme için kapsamlı bir plandır. Temel hedefi, sürdürülebilir kalkınmanın önündeki en önemli engel olarak kabul edilen yoksulluğun her türlüşünü ortadan kaldırmaktır. Tüm ülkeler ve paydaşlar arasındaki işbirliği çabalarıyla, insanlığı yükseltmeyi ve gezegeni korumayı amaçlayan bu planı uygulamayı kabul etmektedir. Bu Gündemde ana hatları çizilen 17 Sürdürülebilir Kalkınma Amacı (SKA) ve 169 hedef, Binyıl Kalkınma Hedeflerini temel alan ve tamamlayan, çeşitli küresel meselelerin ele alınmasına yönelik iddialı bir çerçeveyi temsil etmektedir. Bu hedefler insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve çevresel sürdürülebilirliğin hayata geçirilmesini kapsamakta ve kalkınmaya yönelik bütüncül bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Bu gündemde ortaya konan amaç ve hedefler, önümüzdeki on beş yıl içinde insanlık ve gezegen için çok önemli alanlarda harekete geçilmesini amaçlamaktadır. Bu alanlar; İnsanlar: Herkesin onurlu, eşit ve sağlıklı bir ortamda gelişebilmesini sağlayarak her türlü yoksulluk ve açlığı ortadan kaldırmayı taahhüt etmektedir. Gezegen: Gezegeni bozulmaya karşı korumayı, sürdürülebilir tüketim ve üretimi teşvik etmeyi, doğal kaynakları sürdürülebilir bir şekilde yönetmeyi ve şimdiki ve gelecek nesiller için iklim değişikliği konusunda acilen harekete geçmeyi içermektedir. Refah: Doğa ile uyum içinde ekonomik, sosyal ve teknolojik ilerlemeyi teşvik ederek herkes için refah ve tatmin için çabalamaktadır. Barış: Sürdürülebilir kalkınma ve barışın karşılıklı olarak birbirine bağlı olduğunu kabul ederek, korku ve şiddetten arınmış, barışçıl, adil ve kapsayıcı toplumları savunmaktadır. Ortaklık: Küresel dayanışmaya dayanan ve tüm ülkelerin, paydaşların ve insanların katılımıyla en yoksul ve en savunmasız

kesimlerin ihtiyaçlarını ele alan Sürdürülebilir Kalkınma için kaynakları harekete geçirmeyi ve yeniden canlandırılmış bir Küresel Ortaklık oluşturmayı taahhüt etmektedir. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin birbiriyle bağlantılı olması hayati önem taşımaktadır. Bu hedeflere her alanda ulaşılması yaşamları önemli ölçüde iyileştirecek ve dünyayı daha iyiye doğru dönüştürecektir (Assembly, 2015).

2030 Gündeminde yer alan 169 hedef 17 Sürdürülebilir Kalkınma Amacı; sürdürülebilirlik açısından ana hatlarını çizmekte ve bu hedeflere ulaşmada bilim, teknoloji ve inovasyonun önemini kabul etmektedir. Ancak, başarı için bunların katkılarının nasıl en üst düzeye çıkarılacağına daha iyi anlaşılması gerekmektedir. SKH'lerin kapsadığı konuların genişliği bir güç olsa da, aynı zamanda zorluklar da ortaya çıkarmaktadır. Her bir SKH için ulusal ve uluslararası düzeyde yol haritaları geliştirilmesi uygun eylemleri teşvik edebilir. Bu yol haritaları, hedefler arasındaki karşılıklı bağımlılıkları ve değiş tokuşları dikkate alınmalıdır. Ulusal hükümetler gündem dahilinde kendi hedeflerini belirler, bu nedenle yol haritaları öncelikle bu düzeyde geliştirilmelidir. Sağlık alanındaki hedefler (SKH 3) gibi bazı SKH hedefleri detaylı rehberlik sunarken, diğerleri spesifiklikten yoksundur. Mevcut hedefler başarı için gereken tüm ilgili hususları kapsamayabileceğinden, her bir SKH için ayrıntılı eylem planları oluşturmak kapsamlı analiz ve entegrasyon gerektirir (Colglazier, 2015).

Uluslararası göçün yanı sıra iç göç de mega kentlerin yükselişini ve hızlı kentleşmeyi körüklemektedir. BM-Habitat (2016) göre, büyük şehirler ekonomik açıdan önemli olsa da, nüfusu 1 milyondan az olan daha küçük şehirler dünya kentsel nüfusunun %59'unu oluşturmaktadır. SKH 11'in ayrılmaz bir parçası olan kentleşme, 2030 Gündeminin uygulanmasında hem fırsatlar hem de zorluklar sunmaktadır. Şehirler küresel GSYİH'nin %80'inden fazlasını sağlamakta, üretkenliği teşvik etmekte ve Bilgi ve İletişim Teknolojileri tarafından kolaylaştırılan inovasyon merkezleri olarak hizmet vermektedir. Ancak kentleşme aynı zamanda eşitsizliği, güvenlik kaygılarını, kayıt dışı yerleşimleri ve çevresel riskleri de arttırmaktadır. Gelişmekte olan ülkeler, yoksulluk, işsizlik ve kirlilikle ilgili sağlık sorunlarının ortasında hızlı kentsel nüfus artışını barındırma zorluğuyla karşı karşıyadır. Gecekondu sakinlerinin sayısı istikrarlı bir şekilde artarak 2014 yılında 880 milyona ulaşmıştır ve tahminler daha fazla büyümeye ve konut ve altyapı iyileştirmesinde zorluklara işaret etmektedir (UN DESA, 2015).

Belirtilen sorunlara çözüm 11. hedefte sunulmuştur. Bu hedef;” kentleri ve insan yerleşim yerlerini herkesi kucaklayan, güvenli, güçlü ve sürdürülebilir kılmaktır”. Dünya nüfusunun yarısının şehirlerde yoğunlaştığı ve 828 milyondan fazlasının gecekonduya yaşadığı kentsel alanlar, Dünya yüzeyinin sadece %3'ünü kaplamakta ancak enerji tüketiminin %80'ine ve karbon emisyonlarının %75'ine katkıda bulunmaktadır (Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma, 2016). Düşük ve orta gelirli ülkeler ekonomik büyüme için kentleşmeye öncelik verirken, toplulukların güvenli konut, temiz su, sanitasyon ve sağlık hizmetleri gibi temel hizmetlere erişimini sağlamak çok önemlidir. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi 11, kentsel yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik hedeflerin ana hatlarını çizmektedir. Kentleşme, karmaşık sağlık ve iklim sorunlarını beraberinde getirmekte ve proaktif stratejiler geliştirilmesini gerektirmektedir (Rosa, 2017).

Gündem 2030 ile ilgili yapılmış olan birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan, Moreno (2017) çalışmasında, 1990 yılından bu yana kentleşme küresel çapta artış göstermiş ve kentler kalkınma gündeminde önemli bir yer tutmaya başlamış olduğunu belirtmektedir. Kentsel nüfusta önemli bir artışa işaret eden bu eğilim, kentlerin sürdürülebilir ekonomik büyüme ve inovasyonun itici gücü olma rolünün altını çizmektedir. Yine çalışmada, kentler, tüm Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini birbirine bağlayan yoksulluk, eşitsizlik ve iklim değişikliği gibi çeşitli 21. yüzyıl zorluklarının üstesinden gelinmesinde büyük önem taşımakta olduğu ve entegre kentsel politikalar, sürdürülebilir kalkınmaya ulaşmak ve herkes için kapsayıcılığı sağlamak için şehir yoğunluğundan ve yığılma ekonomilerinden yararlanmada çok önemli olduğu noktalarına vurgu yapılmaktadır. Vaidya ve Chatterji (2020) çalışmalarında, BM Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi ve Yeni Kentsel Gündem gibi son küresel politikalar, uzun vadeli kalkınma hedeflerine ulaşmak ve yaşam kalitesini artırmak için şehirlere ve topluluklara odaklanmanın önemini vurgulamaktadır. Artık küresel nüfusun %55'ini barındıran ve GSYH'nin %85'ini üreten, aynı zamanda sera gazı emisyonlarının %75'ine katkıda bulunan şehirlere daha fazla insanın taşınmasıyla birlikte, kentsel sürdürülebilirliğin ele alınması çok önemlidir. Bu çalışmada, SDG 11'i bir çerçeve olarak kullanarak kentleşmenin yoksulluğun azaltılması, eğitim, cinsiyet eşitliği, temiz su ve sanitasyon, uygun fiyatlı ve temiz enerji, ekonomik büyüme ve iklim eylemi gibi çeşitli sürdürülebilirlik hedeflerini nasıl etkilediğini incelenmektedir. Etkili bir kentsel yönetim için sürdürülebilirliğin yerel planlama ve kalkınmaya entegre edilmesi gerektiğinin altı çizilmektedir. Vaidya ve Chatterji, (2020) çalışmalarında, Birleşmiş Milletler tarafından 2015 yılında oluşturulan Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminin, barış, sosyal adalet ve kalkınmanın

birbiriyle bağlantılı olduğunu vurgulayan kapsamlı, evrensel ve insan hakları temelli bir girişim olduğunu belirtmiştir. 2000-2015 yılları arasındaki Binyıl Kalkınma Hedeflerinin (BKH) aksine, 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi (SKH) daha geniş ve çok boyutlu bir odağa sahiptir. BKH'ler öncelikli olarak aşırı yoksulluk ve temel sağlık ihtiyaçlarını hedeflerken, SKH'ler bu hedefleri kapsamakta ve aynı zamanda dayanıklı altyapı, eşitsizliğin azaltılması, sürdürülebilir şehirler ve tüketim kalıpları gibi daha yeni hedefleri de ele almaktadır ve SKH'lerin ekonomik büyüme, çevresel refah ve sosyal adalete yönelik dengeli bir yaklaşımı vurgulamakta olduğunu belirtmiştir. Moreno (2017) çalışmasında, şehirlerin inovasyon, istihdam ve ekonomik büyüme için hayati öneme sahip merkezler olup, halihazırda küresel nüfusun %55'ini barındırmakta ve küresel GSYİH'nin %85'ini üretmekte olduğunu, ancak kentleşme süreçleri, kentsel atıkların hava, su ve toprağı kirletmesi ve kentlerin sera gazı emisyonlarının %75'ine katkıda bulunması gibi önemli çevresel sorunlarına neden olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle kentsel sürdürülebilirliğin ele alınması küresel sürdürülebilirlik için elzemdir. Bunun bilincinde olan BM Genel Kurulu, Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi (2030) kapsamında 'sürdürülebilir şehirler ve toplumları' ayrı bir hedef (SKH 11) olarak belirlemiştir. SKH 11, kapsayıcı, güvenli, dirençli ve sürdürülebilir şehirler ve yerleşimler yaratmayı amaçlamaktadır. COP 24, Paris Anlaşması ve BM Habitat'ın Yeni Kentsel Gündemi gibi son küresel politika tartışmaları, uzun vadeli kalkınma hedeflerine ulaşmak ve insanların yaşam kalitesini artırmak için şehir ve toplum düzeyindeki çabalara odaklanma ihtiyacını vurgulamaktadır.

Gündem 2030 ile ilgili yapılmış çalışmalar incelendiğinde, kentlerde hızlı nüfus artışı ve ekonomik gelişmeye paralel birçok kent ve çevre sorunları baş gösterdiğini ve bu sorunlarla başedebilmek için sürdürülebilir kentler için gerekli çabanın gösterilmesi gerektiği noktasında hem fikir olmalarıdır.

4. YEREL GÜNDEM 2030 UYGULAYAN ÜLKE ÖRNEKLERİ

Birleşmiş Milletler, Gündem 2030 kapsamında sağlanan gerçekleştirmeleri 2023 Yıllık İlerleme Raporunda detaylı bir şekilde ele almıştır. Son raporda arz edildiği üzere, UNDP, sürdürülebilir kalkınmayı, kapsayıcı yönetimi ve direnç oluşturmayı dünya çapında ilerletmede önemli adımlar atmıştır. 43 ülke ile işbirliği yapılarak cinsiyete dayalı şiddeti önlemek için çaba sarf edilirken, 36 ülkede 71 milyon kişiye temel hizmetler sunulmuştur. Ayrıca, işgücü piyasası önlemleri ile 1 milyon iş korunmuş ve COVID-19 yanıtı ve iyileşme çabalarını desteklemek için 1.6 milyar dolar toplanmıştır. Ayrıca, 81 ülke, pandeminin sosyo-ekonomik etkilerine ilişkin değerlendirmelere dayalı politikaları uygulamıştır. Demokratik yönetim alanında, 38 milyon yeni seçmen kaydedilmiş, 26 ülkede radikalleşmeyi ele almak için eylem planları uygulanmış ve 82 ülke, e-ticaret ve e-devlet için 580'den fazla dijital çözümü benimsemiştir. Ayrıca, direnç oluşturma girişimleri, 33 ülkede 2.4 milyon kırsal hane halkının temiz enerji erişiminden yararlanmasını sağlamış, UNDP'nin Hızlandırıcı Laboratuvar Ağı aracılığıyla 115 ülkeye ulaşmış ve yenilikçi SDG tahvillerinde 3.8 milyar dolar mobilize edilmiştir. Ayrıca, 29 ülkede 3 milyon kişi, kriz veya sonrası kriz bağlamında iş ve yaşam koşullarında iyileşme görmüştür (<https://www.undp.org/results> <https://annualreport.undp.org/assets/Annual-Report-2023.pdf>).

Yine de, ilerleme kat edilmesi gereken daha çok alan olduğu da yine Birleşmiş Milletler tarafından ifade edilmektedir. Birleşmiş Milletler verilerine göre, 32 Kara Bağlantılı ve En Az Gelişmiş Ülke'nin (LLDC'ler) yarısından fazlasında yaşayan 500 milyondan fazla insan, dünyanın geri kalanıyla karşılaştırıldığında ekonomik açıdan dezavantaj altında tutan yapısal engellerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu LLDC'lerde, 215 milyon kişi sınırlı veya hiç elektriğe erişim sağlayamamaktadır. Durum, kırsal alanlarda daha da kötüdür, burada enerjiden yoksun olanların yüzde 50'den fazlası yaşamaktadır. Yetersiz altyapı başka bir önemli zorluk olarak önümüzde durmaktadır. LLDC'lerin küresel standartları karşılaması için, 200 bin kilometrelik asfalt yol ve 46 bin kilometrelik demiryolu inşa edilmesi gerektiği tahmin edilmektedir. Küresel kriz, bu ülkelerin omuzlarına büyük bir yük getirmektedir. COVID-19 sırasında okulların yarısından fazlası kısmen veya tamamen kapalı kalmıştır ve düşük bağlantıya sahip yerlerde e-öğrenim bir zorluk haline gelmiştir. LLDC'lerde yaşayan insanların sadece yüzde 35'i internete sahip görünmektedir, bu durum, küresel yüzde 66'luk ortalamanın önemli ölçüde altında kalmaktadır. 2022'de yatırımlar yüzde altı artmasına rağmen, yabancı finansman yapısal olarak hala zayıf kalmaktadır. Toplam yatırımların yüzde 80'den fazlasını sadece beş ülke almaktadır. Buradan anlaşılacağı üzere özellikle az gelişmiş ülkeler başta olmak üzere kentler çeşitli yapısal sorunlarla mücadele etmek zorundadırlar (<https://dashboards.sdindex.org/rankings>, <https://dashboards.sdindex.org/profiles/finland>).

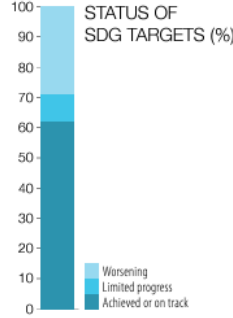
FINLAND

OECD Countries

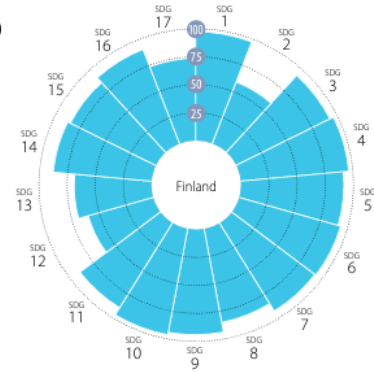
OVERALL PERFORMANCE

COUNTRY RANKING
1 /166

COUNTRY SCORE
86.8
REGIONAL AVERAGE: 77.8

AVERAGE PERFORMANCE BY SDG

SDG DASHBOARDS AND TRENDS

Major challenges: Decreasing, Significant challenges: Stagnating, Challenges remain: Moderately improving, SDG achieved: On track or maintaining SDG achievement, Information unavailable: Information unavailable

Note: The full title of each SDG is available here: <https://sustainabledevelopment.un.org/topics/sustainabledevelopmentgoals>

(<https://dashboards.sdindex.org/profiles/finland>).

Yukarıda ülkeler genel puanlarına göre sıralanmaktadır. Genel puan, 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin (SKH) tamamının gerçekleştirilmesine yönelik toplam ilerlemeyi ölçmektedir. Puan, SKH'lara ulaşma yüzdesi olarak yorumlanabilir. Skorun 100 olması tüm SKH'lere ulaşıldığını gösterir (<https://dashboards.sdindex.org/profiles/finland>).

Sürdürülebilir Kalkınma Raporunda 2023 yılı itibariyle SKH'lere en fazla ulaşan ülke Finlandiya olmuştur. Finlandiya çok az bir farkla, %88,76'lık bir puanla İsveç'in (%85,98) önüne geçmeyi başarmıştır. SKH11 - Sürdürülebilir Şehirler ve Toplumlar başlığı altındaki "Gecekondualarda yaşayan kentsel nüfus oranı" "Yıllık ortalama çapı 2,5 mikrondan küçük partikül madde konsantrasyonu (PM_{2,5}) (µg/m³)" ve "İyileştirilmiş ve borulu su kaynağına erişim (kentsel nüfusun %'si)" önemli ilerlemeler kaydetmiş, diğer alt başlıklarda da konumunu korumasını bilmiştir. Yukarıdaki görselden de anlaşılacağı üzere SKH1 - Yoksulluğa Son Verme, SKH4 - Nitelikli Eğitim, ve SKH7 - Erişilebilir ve Temiz Enerji başlıklarında kaydedilen ilerlemeler Finlandiya'yı birinciliğe taşımıştır. İkinci sıradaki İsveç ve üçüncü sıradaki Danimarka'da da benzer özellikler görülmektedir. Değerlendirmeye alınan son sıradaki ülke olan Güney Sudan'da hedeflerin çoğu yerinde saymaktadır. Bazı başlıklarda gerileme dahi tespit edilmiştir. Özellikle SKH16 - Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar başlığı altındaki "Cinayetler (100,000 nüfus başına)" "Hüküm giymemiş tutuklular (cezaevi nüfusunun %'si)" "Yaşadığı şehirde/bölgede gece yalnız yürürken kendini güvende hisseden nüfus (%)", "Sivil otoriteye yapılan doğum kayıtları (5 yaş altı çocukların %'si)" gibi alt başlıkların çoğunda gerilemeler görülmüştür (<https://dashboards.sdindex.org/rankings>).

Afrika Ülkelerinden Sürdürülebilir Kalkınma Raporunda dereceye girebilenlerin çoğunluğunun listede kendilerine sonlarda yer bulması bu ülkelerin fakirlik düzeyiyle orantılı olarak belirginleşmektedir. Afrika kıtasında maddi yoksulluğun ciddi boyutlara ulaştığı göz önüne alındığında, kentsel altyapının ve bunun insani,

kurumsal ve ekolojik etkilerinin öncelikli araştırma ve politika gündemi haline gelmesinin uzun zaman alması ürkütücüdür. Afrika'da kent nüfusundaki artışla birlikte altyapı erişilebilirliği sorunu da büyümekte. Afrika'nın nüfusu artmaya devam eden bir seyir izlemektedir. Afrika'nın nüfusunun yarısı gençlerden oluşmaktadır. Önümüzdeki 40 yıl boyunca demografik artışla birlikte temel ihtiyaçların çoğunluğunun karşılanması beklenmektedir. Afrika'nın altyapı açığı maddi olarak her yıl büyümektedir. Gelecekteki kentsel altyapı gereksinimlerini karşılamak sadece bir mühendislik sorunu değil, aynı zamanda bir istihdam sorunu da olmaktadır (Pieterse, vd., 2020).

2015'ten 2018'e Sürdürülebilir Kalkınma hedefleri konusunda en fazla ilerleme kaydeden ülkeler İsveç, Danimarka, Almanya, Fransa ve Finlandiya'dır. Bunlar arasında İsveç, Gündem 2030 hedeflerine ulaşma yolunda en önemli adımları atan ülke olarak öne çıkmaktadır. Özellikle İsveç, AB ülkeleri arasında sektöre göre saf yurtiçi Ar-Ge harcamalarında liderdir. En üst sıralarda yer alan ülkeler ağırlıklı olarak İskandinavya, Kuzey ve Batı Avrupa'dan olup daha uzun süreli AB entegrasyonundan faydalanmaktadır. Buna karşılık, Doğu Avrupa'dan AB'ye yeni üye olan Bulgaristan ve Romanya, yoksulluk, düşük GSYİH ve yetersiz altyapı gibi süregelen zorluklar nedeniyle geride kalmaktadır. Kişi başına daha yüksek GSYH genellikle daha iyi sonuçlarla ilişkili olsa da, Lüksemburg'un sıralamasında görüldüğü gibi bu bir garanti değildir. Buna ek olarak, üst sıralarda yer alan ülkelerdeki hane halkları, düşük gelirlerin bu tür yatırımları sınırladığı Bulgaristan ve Romanya'nın aksine, sürdürülebilir çözümlere yatırımı kolaylaştıran önemli ölçüde daha yüksek net gelirlere sahiptir. Dolayısıyla sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşılması genellikle ekonomik istikrar ve hane halkı gelir düzeylerine bağlıdır (Stanujkic ve vd., 2020).

5. SONUÇ

Küreselleşmenin etkisinde olan dünyamızda Gündem 2030 yılı hedeflerinin çok boyutlu olması ve ekonomik kaygılar nedeniyle gerçekleşmesinin imkansız olduğu düşüncesi gerçekçi bir kanı olsa da yukarıda uygulamaları incelenen ülkelere baktığımızda hedeflerden özellikle iyileştirilmiş kentsel yaşama ulaşılmaya çalışıldığı görülmektedir. Ülkelerden Finlandiya, Danimarka ve İsveç'in 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden özellikle yoksulluk, eğitime nitelik kazandırılması, gecekondulaşmanın önlenmesi, erişilebilir, temiz su ve enerji, kent güvenliği noktalarında oldukça başarılı çalışmalar yaptıkları görülmektedir. Burada önemli olan nokta; Gündem 21' de olduğu gibi Gündem 2030 başarısının ülkelerin ulusal stratejilerinde söz konusu hedeflere yer vermeleri ve bu hedefleri uygulamadaki kararlılıklarıdır.

Yani; 2030 gündeminin de başarısı, ülkelerdeki ulusal, alt ulusal ve yerel planlar dahilinde yerleştirilmiş ve entegre çabalara bağlıdır. Politika yapıcılar, akademisyenler, eğitimciler ve uygulayıcılar dahil olmak üzere çeşitli paydaşlar SKH'leri politika belgelerine, araştırma gündemlerine ve akademik müfredata entegre etmek için çalışmaktadır. Ancak SKH'lerin etkin bir şekilde hayata geçirilmesinde karşılaşılan zorluklar, bilginin yaygınlaştırılmasını engellemektedir. Bu zorluklara rağmen, araştırmacıların ve eğitimcilerin proaktif katılımı, SKH'lerin uygulanması yoluyla küresel değişim potansiyeline işaret etmektedir (Vaidya, ve Chatterji, 2020).

Bu noktada; 2030 yılı hedeflerinin başarıya ulaşmasında Gündem 21 yılı hedeflerinde olduğu gibi devletlerin, kurumların ve tüm bireylerin ortak çabasının esas olduğu tartışmasız bir gerçektir. Aksi durum bugünkü ve gelecek kuşaklar için sürdürülebilir bir yaşama ulaşabilme amacının gerçekleşmesini imkansız hale getirebilir.

KAYNAKÇA

Assembly, G. (2015). Resolution Adopted By The General Assembly on 11 September 2015. *New York: United Nations*.

Colglazier, W. (2015). Sustainable Development Agenda: 2030. *Science*, 349(6252), 1048-1050.

Keating, Michael (1992) Yeryüzü Zirvesi'nde Değişimin Gündemi, UNEP Türkiye Komitesi Yayını, Ankara.

Moreno, E. L. (2017, September). Concepts, Definitions and Data Sources For The Study Of Urbanization: The 2030 Agenda For Sustainable Development. In *Un Expert Group Meeting on Cities, Human Mobility and International Migration*.

Nations, U. (2015). Department of Economic and Social Affairs. *Population Division*.

Pieterse, E., Parnell, S., & Haysom, G. (2018). African Dreams: Locating Urban Infrastructure In The 2030 Sustainable Developmental Agenda. *Area Development and Policy*, 3(2), 149-169.

Rosa, W. (2017). Goal 11: Make Cities and Human Settlements Inclusive, Safe, Resilient, and Sustainable. *A New Era in Global Health: Nursing and the United Nations, 2030*, 339-44.

Stanujkic, D., Popovic, G., Zavadskas, E. K., Karabasevic, D., & Binkyte-Veliene, A. (2020). Assessment of Progress Towards Achieving Sustainable Development Goals of the “Agenda 2030” by Using The CoCoSo and The Shannon Entropy Methods: The Case of The EU Countries. *Sustainability*, 12(14), 5717.

Trends, G. (2017). Challenges and Opportunities In The Implementation of The Sustainable Development Goals. *United Nations Development Programme & United Nations Research Institute For Social Development*.

Un-Habitat. (2016). *World Cities Report 2016: Urbanization and Development-Emerging Futures*. UN.

Vaidya, H., & Chatterji, T. (2020). SDG 11 Sustainable Cities and Communities: SDG 11 and The New Urban Agenda: Global Sustainability Frameworks For Local Action. *Actioning The Global Goals For Local Impact: Towards Sustainability Science, Policy, Education and Practice*, 173-185.

www.disisleri.gov.tr (Erişim Tarihi: 27.02.2024).

<https://dashboards.sdindex.org/rankings> (Erişim Tarihi:23.03.2024).

<https://dashboards.sdindex.org/profiles/finland> (Erişim Tarihi: 23.03.2024).

<https://dashboards.sdindex.org/profiles/finland> (Erişim Tarihi:23.03.2024).

<https://www.undp.org/results>

<https://annualreport.undp.org/assets/Annual-Report-2023.pdf> (Erişim Tarihi:23.03.2024).